
Tobak in tobačni proizvodi - Slovar (enakovreden ISO 10185:1993)

Tobacco and tobacco products - Vocabulary

Tabac et produits du tabac - Vocabulaire

iTeh STANDARD PREVIEW
(standards.iteh.ai)

[SIST ISO 10185:1999](https://standards.iteh.ai/catalog/standards/sist/3a4da68e-944a-42bb-aab8-c5f221e39c72/sist-iso-10185-1999)

<https://standards.iteh.ai/catalog/standards/sist/3a4da68e-944a-42bb-aab8-c5f221e39c72/sist-iso-10185-1999>

Deskriptorji: tobak, slovar

ICS 01.040.65; 65.160

Referenčna številka

SIST ISO 10185:1999 (sl)

Nadaljevanje na straneh od 2 do 23

NACIONALNI UVOD

Standard SIST ISO 10185, Tobak in tobačni proizvodi - Slovar, druga izdaja, 1999, ima status slovenskega standarda in je enakovreden mednarodnemu standardu ISO 10185, Tobacco and tobacco products - Vocabulary, first edition, 1993-06-15.

NACIONALNI PREDGOVOR

Mednarodni standard ISO 10185:1993 je pripravil tehnični odbor Mednarodne organizacije za standardizacijo ISO/TC 126 Tobak in tobačni proizvodi. Slovenski standard SIST ISO 10185:1999, druga izdaja, je prevod angleškega in francoskega besedila mednarodnega standarda ISO 10185:1993. V primeru spora glede besedila slovenskega prevoda v tem standardu je odločilen izvorni mednarodni standard. Slovensko izdajo standarda je pripravil tehnični odbor USM/TC TIT Tobak in tobačni proizvodi.

Ta slovenski standard je dne 1999-01-04 odobril direktor USM.

ZVEZE S STANDARDI

S prevzemom tega mednarodnega standarda veljajo za omejeni namen referenčnih standardov vsi standardi, navedeni v izvirniku, razen standardov, ki smo jih že sprejeli v nacionalno standardizacijo:

SIST ISO 2817:1995	Tobak in tobačni proizvodi - Določanje vsebnosti silicija
SIST ISO 2971:1995	Cigarete in filtri - Določanje nominalnega diametra - Pnevmatška metoda
SIST ISO 3308:1995	Rutinski analizni cigaretni dimni stroj - Definicije in standardni pogoji
SIST ISO 3401:1995	Cigarete - Določanje alkaloidnega zadrževanja s filtri - Spektrometrijska metoda
SIST ISO 4387:1995	Cigarete - Določanje skupne in nikotina proste suhe snovi z uporabo rutinsko analiznega cigaretnega dimnega stroja
SIST ISO 4388:1995	Cigarete - Določanje dimnega kondenzatnega retenzijskega indeksa filtra - Direktna spektrometrična metoda
SIST ISO 4874:1995	Tobak - Vzorčenje šarl surovin - Splošni postopki
SIST ISO 6466:1995	Tobak in tobačni proizvodi - Določanje preostankov ditiokarbamatnih pesticidov - Molekularna absorpcijska spektrometrična metoda
SIST ISO 6565:1995	Tobak in tobačni proizvodi - Razteznostna odpornost cigaret in cigaretnih filtrov - Definicije, standardni pogoji in splošni vidiki
SIST ISO 7210:1995	Dimni stroji za tobak in tobačne proizvode - Nerutinske preskusne metode
SIST ISO 8043:1995	Orientalški surovi tobak - Določanje oblike in velikostnih lastnosti
SIST ISO 8243:1998	Cigarete - Vzorčenje

PREDHODNA IZDAJA

SIST ISO 10185:1995 (en)	Tobak in tobačni proizvodi - Slovar
--------------------------	-------------------------------------

OPOMBE

- Povsod, kjer se v besedilu standarda uporablja izraz "mednarodni standard", v SIST ISO 10185:1999 to pomeni "slovenski standard".
- Nacionalni uvod in nacionalni predgovor nista sestavni del standarda.
- Povsod, kjer je v besedilu standarda znak *, je to dodani slovenski izraz, ki ne spreminja tehnične vsebine standarda.
- Mednarodni standard ISO 3406:1975, Tobak in tobačni proizvodi - Izraz analitičnih preskusnih rezultatov, naveden v izvorniku ISO 10185:1993 v poglavju 1.15 Izrazi, povezani z izražanjem rezultatov, je od leta 1995 umaknjen standard.
- Mednarodni standard ISO 3612:1977, Tobak in tobačni proizvodi - Cigarete - Določevanje stopnje prostega zgorevanja, naveden v izvorniku ISO 10185:1993 v poglavju 1.4 Zgorevanje, je od leta 1995 umaknjen standard.
- Mednarodni standard ISO 7210:1983, Dimni stroji za tobak in tobačne proizvode - Nerutinske preskusne metode, naveden v izvorniku ISO 10185:1993 v poglavjih 1.6 Mrtva prostornina, 1.13 Padec tlaka, 1.14 Vlek cigarete, 1.21 Dim in 1.22 Kajenje, že zamenjuje slovenski standard:

SIST ISO 7210:1998, Rutinski analizni cigaretni dimni stroj - Dodatne preskusne metode.
- Mednarodni standard ISO 8454:1987, Cigarete - Določevanje ogljikovega monoksida v plinski fazi dima (Metoda NDIR), naveden v izvorniku ISO 10185:1993 v poglavjih 1.14 Vlek cigarete in 1.21 Dim, že zamenjuje slovenski standard:

SIST ISO 8454:1998, Cigarete - Določevanje ogljikovega monoksida v plinski fazi cigaretnega dima - Metoda NDIR.
- Mednarodni standard ISO 2971:1987, Cigarete in filtri - Določanje nominalnega diametra - Pnevmatika metoda, naveden v izvorniku ISO 10185:1993 v poglavju 1.7 Premer, že zamenjuje slovenski standard:

SIST ISO 2971:1998, Cigarete in filtri - Določanje nominalnega diametra - Metoda uporabe merilnih naprav z laserskim žarkom.

VSEBINA	Stran
Namen standarda	5
1 Definicije iz mednarodnih standardov o tobaku in tobačnih proizvodih	5
1.1 Atmosfera	5
1.2 Ogorek	5
1.3 Cigarete	5
1.4 Zgorevanje	6
1.5 Pogoji okolja	6
1.6 Mrtva prostornina	6
1.7 Premer	6
1.8 Upornost vleka cigarete ali filtrske paličke	7
1.9 Standardna smer toka	7
1.10 Delci snovi	7
1.11 Delež ostankov ditiokarbamatskih pesticidov	7
1.12 Zračna prepustnost cigaretnega papirja	7
1.13 Padec tlaka	7
1.14 Vlek cigarete	8
1.15 Izrazi, povezani z izražanjem rezultatov	8
1.16 Zadrževalni indeks (koeficient absorpcije)	9
1.17 Tobačni vzorec	10
1.18 Vzorčenje tobaka	11
1.19 Vzorčenje cigaret	11
1.20 Silikat	12
1.21 Dim	13
1.22 Kajenje	13
1.23 Kadilna aparatura	13
1.24 Tobak	14
2 Izrazi, povezani z orientalskim tobakom	14
2.1 Velikost lista	14
2.2 Dolžina lista	14
2.3 Širina lista	14
2.4 Listni pecelj	14
2.5 Sedeči list	14
2.6 Diametralno razmerje	14
2.7 Sredinska razdalja	14
2.8 Koeficient ovalnosti	14
2.9 Kot konice	14
2.10 Žetev	15
2.11 Izrazi, povezani s predelavo in skladiščenjem	15
2.12 Oblika listnih ploskev	15
Dodatek A: Seznam ustreznih izrazov	17
Abecedni seznam slovenskih izrazov	21

Tobak in tobačni proizvodi - Slovar

Namen standarda

Mednarodni standard navaja izraze in definicije, ki se uporabljajo v proizvodnji, predelavi in pri preskušanju tobaka in tobačnih proizvodov.

V prvem poglavju so zbrane vse definicije iz mednarodnih standardov o tobaku in tobačnih proizvodih.

Opomba: V nekaterih primerih je bilo besedilo definicij uredniško popravljeno.

Drugo poglavje zajema izraze in definicije, ki veljajo posebej za orientalski tobak.

V dodatku A je seznam (brez definicij) ustreznih angleških in francoskih izrazov, ki se nanašajo na:

- tobačne liste
- fizikalne meritve cigaret, filtrskih paličic in rezanca
- kemično analizo tobaka in tobačnih proizvodov

1 Definicije iz mednarodnih standardov o tobaku in tobačnih proizvodih

1.1 Atmosfera: Pogoji okolja, opredeljeni z enim parametrom ali več parametri:

- temperaturo
- relativno vlago
- tlakom

(ISO 558:1980)

iTeh STANDARD PREVIEW
(standards.iteh.ai)

1.1.1 Kondicionirna atmosfera: Atmosfera, v kateri se hrani vzorec ali preskušanec pred preskusom. Zanje so značilne specifične vrednosti enega ali več parametrov temperature, relativne vlage in tlaka, ki za določen čas ostanejo znotraj predpisanih toleranc.

(ISO 558:1980)

1.1.2 Referenčna atmosfera: Dogovorjena atmosfera, na katero se lahko popravijo rezultati preskušanja, ki so bili dobljeni v drugih atmosferah, če so iz dobljenih podatkov na voljo ustrezni korelacijski faktorji.

(ISO 558:1980)

1.1.3 Preskuševalna atmosfera: Atmosfera, v kateri je vzorec ali preskušanec med preskusom. Zanje so značilne specifične vrednosti enega ali več parametrov temperature, relativne vlage in tlaka znotraj predpisanih toleranc.

(ISO 558:1980)

1.2 Ogorek: Dolžina nezgorele cigarete v trenutku, ko se kajenje konča.

(ISO 3308:1991)

1.3 Cigarete

1.3.1 Cigaretetni del: Del vzorca, ki je pri cigareti namenjen za zgorevanje.

(ISO 6565: 1983)

1.3.2 Ustni del: Del, ki je nasproti cigaretne mu.

(ISO 6565:1983)

1.4 Zgorevanje

1.4.1 Hitrost zgorevanja (cigarete): Hitrost, s katero gori masa tobaka v cigareti med prostim zgorevanjem, izražena v miligramih na minuto.

(ISO 3612:1977)

1.4.2 Prosto zgorevanje (cigarete): Zgorevanje brez potegov zraka skozi cigareto.

(ISO 3612:1977)

1.4.3 Gradient prostega zgorevanja (cigarete): Hitrost izgubljanja mase cigarete med prostim zgorevanjem, izražena v miligramih na minuto.

(ISO 3612:1977)

1.4.4 Lastna gorljivost (cigarete): Razmerje med izgubljeno maso cigarete med prostim zgorevanjem in med začetno maso pred zgorevanjem, izraženo v odstotkih.

(ISO 3612:1977)

1.4.5 Hitrost prostega zgorevanja (cigarete): Povprečna hitrost, s katero se vodilni rob gorenja pomika vzdolž cigarete med prostim zgorevanjem, izražena v milimetrih na minuto.

(ISO 3612:1977)

1.5 Pogoji okolja: Vsi spremenljivi parametri, ki fizikalno določajo pogoje v prostoru in okolju, kjer se analizira kajenje.

(ISO 3308:1991)

<https://standards.iteh.ai/catalog/standards/sist/3a4da68e-944a-42bb-aab8-c5f221e39c72/sist-iso-10185-1999>

(standards.iteh.ai)

1.6 Mrtva prostornina

1.6.1 Mrtva prostornina: Prostornina med ogorkom cigarete in sesalnim mehanizmom.

(ISO 3308:1991)

1.6.2 Skupna mrtva prostornina: Prostornina med ogorkom cigarete in virom sesanja.

(ISO 7210:1983)

1.7 Premer

1.7.1 Nazivni premer cigarete ali filtra: Premer valjaste kovinske merilne palice v milimetrih, zbrušene na točnost $\pm 0,005$ mm, ki prikazuje v isti merilni glavi isti tlak (vodna višina h) kot cigareta ali filter, ki se meri.

Opomba: Po dogovoru je sprejemljivo, da dobljeni podatki določijo nazivni premer cigaret ali filtrov, ki morda niso popolnoma okrogle oblike.

(ISO 2971:1987)

1.7.2 Nazivni premer merilne glave (D_n): Premer kovinske merilne palice v milimetrih, zbrušene na točnost $\pm 0,005$ mm, s katero se opravljajo meritve v sredini merilnega območja. To območje ustreza največji občutljivosti.

(ISO 2971:1987)

1.8 Upornost vleka cigarete ali filtrske paličke: Razlika v stalnem tlaku na obeh koncih vzorca, ko teče skozenj zračni tok pri konstantnih pogojih, pri katerih je izmerjeni prostorninski tok (pri standardnih pogojih) na izhodu 17,5 ml/s.

Opomba: Ta definicija velja le za cigaretno in filtrsko paličko. Pri pnevmatičnem tokokrogu kadične aparature se po analogiji ta razlika v stalnem tlaku označi kot "padec tlaka", da ne pride do zmede.

(ISO 6565:1983)

1.9 Standardna smer toka: Smer od vhodnega cigaretnega dela proti ustnemu delu.

Opomba: Pri filtrski palički sta vhodni in izhodni del definirana s smerjo toka.

(ISO 6565:1983)

1.10 Delci snovi

1.10.1 Suhi delci snovi; suhi dimni kondenzat: Vsi delci snovi po odvzemu vode, izraženi v miligramih na cigareto (mg/cig.).

(ISO 4387:1991)

1.10.2 Breznikotinski suhi delci; breznikotinski suhi dimni kondenzat: Suhi delci snovi po odvzemu nikotina, izraženi v miligramih na cigareto (mg/cig.).

(ISO 4387:1991)

1.10.3 Vsi delci snovi; surov dimni kondenzat: Del glavnega dimnega toka, ki se ulovi v lovnik dima, izražen v miligramih na cigareto (mg/cig.).

(ISO 4387:1991)

STANDARD PREVIEW
(standards.itech.ai)
SIST ISO 10185:1999
<https://standards.itech.ai/catalog/standards/sist/3a4da68e-944a-42bb-aab8-c5f221e39c72/sist-iso-10185-1999>

1.11 Delež ostankov ditiokarbamatskih pesticidov: Količina ogljikovega disulfida v miligramih na kilogram vzorca, določena po specifičnih metodi.

Opomba: Če je treba in če je poznana vrsta prisotnega ditiokarbamatskega pesticida v vzorcu, se lahko s pomočjo ustreznega faktorja dodatno izrazi delež ostankov ditiokarbamatskih disulfidov kot ditiokarbamat.

(ISO 6466:1983)

1.12 Zračna prepustnost cigaretnega papirja: Razmerje med zračnim tokom (prostornina na časovno enoto) na enoto površine preskušanca in padcem tlaka v preskušancu. Izraža se v kubičnih centimetrih na minuto na kvadratni centimeter in na kilopaskal.

(ISO 2965:1979)

1.13 Padec tlaka

1.13.1 Padec tlaka: Razlika v stalnem tlaku med dvema točkama pnevmatičnega tokokroga kadične aparature, skozi katero teče zrak s stalnim pretokom 17,5 ml/s.

Opomba: Izraz **upornost vleka** ima zelo podoben pomen. Da ne pride do zmede, se uporablja izraz **upornost vleka** za cigarete in filtrske paličke, medtem ko se izraz **padec tlaka** po analogiji uporablja za pnevmatični tokokrog kadične aparature.

(ISO 3308:1991)

1.13.2 Padec tlaka v kadilni aparaturi: Razlika v stalnem tlaku med dvema točkama kadilne aparature, med katerima teče zračni tok s stalnim pretokom 17,5 ml/s.

(ISO 7210:1983)

1.14 Vlek cigarete

1.14.1 Čistilni vlek: Vsak vlek potem, ko je cigareta ugasnjena ali odstranjena iz držala.

(ISO 4387:1991)

(ISO 8454:1987)

1.14.2 Trajanje vleka: Čas, med katerim je vhodna odprtina povezana s sesalnim mehanizmom.

(ISO 3308:1991)

1.14.3 Frekvenca vlekov: Število vlekov v določenem času.

(ISO 3308:1991)

1.14.4 Število vlekov: Število vlekov, ki so potrebni, da se cigareta pokadi do določene dolžine ogorka.

(ISO 3308:1991)

1.14.5 Profil vleka: Pretok, merjen neposredno za ogorkom cigarete in grafično prikazan kot časovna funkcija.

(ISO 3308:1991)

(ISO 7210:1983)

1.14.6 Konec vleka: Konec povezave med vhodno odprtino in sesalnim mehanizmom.

(ISO 3308:1991)

1.14.7 Prostornina vleka: Prostornina, ki zapusti cigaretni ogorek in gre skozi dimni lovilnik.

(ISO 3308:1991)

1.15 Izrazi, povezani z izražanjem rezultatov

1.15.1 Podloga za izražanje rezultatov

Rezultate preskusov katerekoli dogovorjene metode je treba objavljati kot odstotek mase brezvodnega vzorca, in če se zahteva večja natančnost, mase vzorca brez vode in brez silicijevega dioksida.

(ISO 3406:1975)

1.15.2 Način izražanja rezultatov

1.15.2.1 Pri vzorcih, pri katerih se ugotovi, da je izračunani odstotek manjši od 0,01 %, se izrazi rezultat v miligramih na kilogram (deli na milijon ali podobna osnova), ki je najbližji 1 ali 0,1 ppm glede na natančnost metode.

1.15.2.2 Pri vzorcih, pri katerih se ugotovi, da je izračunani odstotek večji od 0,01 %, vendar manjši od 5,0 %, se izrazi rezultat, ki je najbližji 0,1 % ali 0,01 % glede na natančnost metode.

1.15.2.3 Pri vzorcih, pri katerih je izračunani odstotek večji od 5,0 %, se izrazi rezultat, ki je najbližji 0,1 %.

(ISO 3406:1975)

1.15.3 Natančnost metode

Predpostavlja se, da natančnost uporabljene preskuševalne metode omogoča pridobivanje rezultatov znotraj ožjih meja od natančnosti, s katero se izražajo rezultati.

(ISO 3406:1975)

1.15.4 Standardni odklon in interval zaupanja

Vse rezultate morata spremljati podatka o standardnem odklonu in o intervalu zaupanja za njihovo srednjo vrednost.

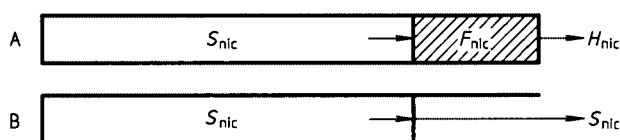
(ISO 3406:1975)

iTeh STANDARD PREVIEW
(standards.iteh.ai)

1.16 Zadrževalni indeks (koeficient absorpcije)*

1.16.1 Alkaloidni zadrževalni indeks (koeficient absorpcije)* cigaretne filtra: Razmerje (R_{nic}) med alkaloidi, ki jih zadrži filter, in alkaloidi, ki vstopajo vanj, izraženo kot odstotek mase:

$$R_{nic} = \frac{F_{nic}}{S_{nic}} \times 100$$

Slika 1

Alkaloidni zadrževalni indeks (koeficient absorpcije)* se lahko določi:

- a) neposredno z meritvijo mase alkaloidov, ki jih zadrži filter, in mase alkaloidov v glavnem dimnem toku, ki zapušča filter:

$$R_{nic} = \frac{F_{nic}}{H_{nic} + F_{nic}} \times 100 = \frac{F_{nic}}{S_{nic}} \times 100$$

kjer je

F_{nic} masa alkaloidov, zadržanih v filtru

H_{nic} masa alkaloidov v glavnem dimnem toku, ki zapusti filter

S_{nic} masa alkaloidov, ki vstopajo v filter (glej **A** na sliki 1)

- b) *posredno* z meritvijo razlike med maso alkaloidov, ki so v glavnem dimnem toku cigarete s filtrom (**A**), in ustrežno maso druge cigarete, kjer je filter odstranjen (**B**), pokajena dolžina pa je enaka kot pri filtrski cigareti (**A**):

$$R_{\text{nic}} = \frac{S_{\text{nic}} - H_{\text{nic}}}{S_{\text{nic}}} \times 100 = \frac{F_{\text{nic}}}{S_{\text{nic}}} \times 100$$

kjer je

H_{nic} masa alkaloidov v glavnem dimnem toku cigarete s filtrom (**A**)

S_{nic} masa alkaloidov v glavnem dimnem toku cigarete, kjer je filtrski material odstranjen (**B**)

(ISO 3401:1991)

1.16.2 Zadrževalni indeks (koeficient absorpcije)* dimnega kondenzata cigaretnega filtra: Razmerje (R_c) med surovim dimnim kondenzatom, ki ga zadrži filter, in tistim, ki vstopi v filter (glej sliko 2):

$$R_c = \frac{F_c}{S_c} \times 100 = \frac{F_c}{F_c + H_c} \times 100$$

kjer je

F_c masa surovega dimnega kondenzata, ki ga zadrži filter

S_c masa surovega dimnega kondenzata, ki vstopi v filter

H_c masa surovega dimnega kondenzata v glavnem dimnem toku

Slika 2

(ISO 4388:1991)

1.17 Tobačni vzorec

1.17.1 Enojni vzorec (osnovni vzorec): Vzorec, ki se dobi z združitvijo N enkratnih vzorcev, ki se vzamejo iz vzorčilne enote, da bi bili čim bolj reprezentativni za to enoto.

(ISO 4874:1981)

1.17.2 Celotni vzorec: Vzorec, ki združuje vse enojne vzorce.

(ISO 4874:1981)

1.17.3 Enkratni vzorec: Količina tobaka, hkrati odvzetega iz vzorčilne enote, da se dobi del enojnega vzorca.

(ISO 4874:1981)

1.17.4 Zmanjšani vzorec: Vzorec, ki je odvzet od celotnega vzorca, da bi bil zanj reprezentativen.

(ISO 4874:1981)

1.17.5 Laboratorijski vzorec: Vzorec za laboratorijsko raziskavo ali preskušanje.

Odvisno od primera ga sestavljajo:

- a) en ali več enojnih vzorcev
- b) celotni vzorec
- c) podvzorec (najpogosteje).

(ISO 4874:1981)

1.17.6 Preskusni vzorec: Vzorec, pripravljen za preskušanje. Preskusni vzorec mora biti reprezentativen za laboratorijski vzorec.

(ISO 4874:1981)

1.18 Vzorčenje tobaka

1.18.1 Vzorčenje po plasteh: Jemanje vzorcev iz populacije, ki se lahko deli na različne podpopulacije (imenovane plasti), tako da se iz različnih plasti odvzamejo določene velikosti vzorca.

(ISO 4874:1981)

1.18.2 Vzorčilna enota: Enota partije, ki je posebej pakirana (bala, lesen ali kartonski zaboj, košara ali vreča).

- Opombi:
1. Za tobak mora biti partija s skupno maso m kg sestavljena iz $m/100$ vzorčilnih enot.
 2. Definicija izraza "vzorčilna enota", kot se uporablja v tem mednarodnem standardu, je posebna interpretacija splošne definicije, podane v ISO 3534, in velja samo za tobak.

(ISO 4874:1981)

1.19 Vzorčenje cigaret

1.19.1 Prodajna enota: Količina cigaret, ki je pripravljena za javno prodajo.

- Opomba: Osnova za ta mednarodni standard je običajni zavojček z 20 cigaretami, vendar se cigarete lahko prodajajo tudi posamezno ali v zavojčkih z drugačnim številom cigaret.

(ISO 8243:1991)

1.19.2 Populacija: Skupek prodajnih enot cigaret, ki se vzorčijo, in je namenjen za prodajo potrošnikom na danem geografskem področju v danem časovnem obdobju.

Definicija zajema različne podpopulacije, od katerih sta dve:

1.19.2.1 Populacija za porabnike: Skupek prodajnih enot v maloprodajnih trgovinah na danem geografskem področju kadarkoli v danem časovnem obdobju.

1.19.2.2 Populacija za prodajo: Skupek prodajnih enot v poslovnih prostorih proizvajalca, namenjen za distribucijo na danem geografskem področju kadarkoli v danem časovnem obdobju.

(ISO 8243:1991)

1.19.3 Enkratni vzorec: Vzorec cigaret, vzeti hkrati na eni točki vzorčenja, ki se kombinira za nastanek celotnega vzorca.

(ISO 8243:1991)

1.19.4 Celotni vzorec: Skupek enkratnih vzorcev.